

Opazoval sem jih, vedel, da trpijo ob teh bojih, in vendar je plakala moja violina še nežnejše in še bolj je prosila in trkala... In če me vprašate, bratje, čemu?

Moja bolečina je samotna iskala tovarišice; moje srce je iskalo sočutja.

In sočutje sem dobil.

Ljudje pred menoj so plakali z menoj. In te solze, ki so jim lile po obledelih licih, so izmivale mojo togo; te solze, ki so se kradle iz njihove notranjosti, te solze so mi dale za hip zadostila, plačila za prestano gorjé.

Zaprl sem oči, vtopil sem se v svojo notranjost in igral sem dalje.

Komaj čutno, komaj slišno je plaval lok po belih strunah. Lahno izprva in počasi, a v večjih, drznejših, silovitejših intervalih se je vzpenjala moja pesem kvišku. Urno so se drvili glasovi, kipeli, vrveli, izpodbijali se; živahno so se dražili, klicali iz kotičkov, kakor nimfe izza modrolistih otoscvetk...

Odprl sem oči. Ljudje so vstajali, obrazi so jim živeli radosti, veselja, zanosa. Oči so se strmeče upirale váme... Zadnjič je zatrepetal lok po e-struni. Lahno sem se naklonil in počakal.

Tedaj pa... Oj, bratje! Zakaj naj vam govorim, čemu opisujem... to so bili oni

blaženi hipi. Zaradi njih se mi je zdelo vredno živeti — —

* * *

A to so bili le — hipi...

Bratje, kaj neki je to? Iznova me nekaj teži, nekaj vznemirja, nekaj mi ne dá v tihem miru uživati — slavo...

Ali naj ugasne luč mojega življenja, ali naj se konča moja pesem v molu s tožnim zvokom?

Ne. — Miru hočem, sreče si želim. A slava mi je ne dá. Dalje pohitim, dalje; vzpnem se višje. Morda mi cvete sreča na nepoznani poljani?

Iskal jo bom, odprl bom vrata svoje duše na stežaj, da mi iznova posijejo oni nepozabni, oni topli davni žarki, ki so me obsevali v mojem jutru.

Pozabil bom slave, pozabil zvonanosti, ničnosti... In potem bo duša slišala, in nekaj mi pravi, da še-le potem bo v tihem šelestu govorila moji notranjosti.

Iz čolna bom vrgel bremena, ki so mi težila dušo, da je morala pluti po kalni vodi, in lahka mi bode vožnja z razbremenjenim čolnom po čisti mirni gladini proti — bregu življenja...

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige „Družbe sv. Mohorja“ za l. 1901.

Koledar družbe sv. Mohorja za leto 1902.

— Mohorjev „Koledar“ doslej še nobeno leto ni obsejal tako raznovrstne vsebine, kakor letos. Razen Avstralije prinaša iz vseh ostalih štirih delov sveta poročila in članke, spisane od slovenskih rojakov. Najizbirčnejši bravec bo moral biti zadovoljen z letošnjim „Koledarjem“. Tudi gledé na ilustracije se kaže v njem napredek; zakaj v letošnjem „Koledarju“ je skoro dvakrat toliko podob, kakor v lanskem.

Vsekako bi bilo pa treba v prvem delu „Koledarja“ popraviti nekatere napake, ki so se opazale že v več „Koledarjih“ zadnjih let. Napačno je pisanih nekaj slovanskih mesečnih imen, katera

bi se morala pravilno pisati tako-le: únor, březen, květen, září, říjen, — styczeń, kwiecień, sierpień, wrzesień, październik, grudzień. Celo gledé na nekatere svetnike bi se drznili trditi, da niso prav tiskani. Sv. Ido vidimo pri 15. januariju in 13. aprilu. Sv. Modest je tiskan 12. februarija in 31. marca. Ali sta dve sv. Ido in dva sv. Modesta, ali pa je tu napaka. In če so na teh mestih različni svetniki, zakaj ni pripisan stan svetnikov, da bi jih mogli razločevati? Prav tako nahajamo dva papeža Siksta in dva papeža Celestina, ki tudi niso ločeni, kakor bi morali biti, namreč s številkami: Sikst I., Sikst II., Celestin I. in Celestin V. Sveta Mehtilda ni bila mučenica, kakor beremo 10. aprila, in sv. Ivana Franciška (21. avgusta) je bila vdova, ne devica. Prav tako se je pri 11. novembru pratikar zmotil,

ko je mučenca Mena naredil za mučenico. Ker je „Koledar“ sicer vzorno sestavljen, bi bilo škoda, če bi ostale v njem te napake še dalje.

O spisih priobčenih v „Koledarju“ moremo svojo sodbo le na kratko izreči, sicer bi nas dovedlo predaleč. Pesmice so lepe. Vsaka izraža res kako misel, in to v čedni obliki. Vendar pa med „Sijonskimi glasovi“ pogrešamo glasov nekaterih sijonskih čuvajev, ki so sicer izvrstni pevci. „Blagor mirnim“ opisuje dva pretresljiva dogodki, ki najbosta v svarilo prepirljivcem. Želeli bi, da bi bili v tem spisu pogovori nekoliko bolj naravni. Ljudstvu bo seveda najbolj prijala slika „Naša dekleča“, ker je vzeta popolnoma iz ljudskega življenja; in če sploh more kaj izmodriti gizdava dekleča, jih bo ta slika gotovo. Slog tega spisa je pa naravnost klasičen. „Zadnji večer“ in „Poljančev Cencek“ ne zaostajata za Meškoviimi spisi prejšnjih let. V „Zadnjem večeru“ leži pretresljiva, globoka tragika, katero Meško zares mojstrsko slika. Žal, da je le preveč takih zgodb — resničnih! — „Poljančev Cencek“ je pa pri svoji živahnosti pristrčno dete, katerega bi imeli tudi brez slike povsè živo pred očmi! Slika „Odveč“ je grozno temna, polna pesimizma, vendar se ji ne more odrekati resničnost. Ta spis ima redko prednost, da vkljub tendenciozni smeri ustreza vsem zahtevam umetnosti. „Materina daritev“ je nekoliko prisiljena. Črtica „In njena duša je vstajala“ je sicer kratka, a vse hvale vredna.

Za leposlovnim delom prinaša „Koledar“ celo vrsto izredno zanimivih znanstvenih spisov. Med njimi so poročila iz Amerike, Afrike in če vpoštevamo opis Skadra (to je slovensko ime za Skutari) tudi iz Azije. Gledé na znanstvene spise letošnjega „Koledarja“ bi želeli samo, da bi bila „Mohorjeva družba“ dala popraviti številne jezikovne napake, ki se nahajajo v nekaterih sestavkih.

J. G.

Nedolžnim srcem. Pesmi s slikami. Zbral Anton Kržič. (Ponatis iz Vrta in Angeljčka.) — V Ljubljani 1901. Založilo društvo „Pripravniki dom“. Tisk Katoliške tiskarne.

Krasna mladinska knjižica! Nad 90 ljubkih otroških pesmic in do 70 slik in sličic je v nji. Vsakovrstni predmetje, najrazličnejše strune, take in take barve — pravi „quodlibet“ za otroke, a tako lepo harmonično urejen, kakor je harmonična otroška nedolžna duša! Najprvo se spominjajo pesmice in slike najvažnejših časov in godov cerkvenega leta: od božične najlepše noči do cvetne nedelje in vstajenja Gospodovega — od cvetočega Marijinega meseca pa do tožne jeseni, ko žalujemo na grobeh svojih dragih. No potem pa še enkrat skozi zimo in pomlad, skozi poletje in jesen s pristno otroškimi čutili, otroškimi glasovi! Končno sledé vsakovrstne druge pesmi in slike: o ubitem

vrču, o dedovem godu, o mladem dedku z naočniki, o hudi kuharici, o Vidkovih laseh, o nosku-izdajavcu, o pridni pastirici, o hudobni čadi, o toliko in toliko drugih živalih — kratko: o vseh rečeh in še nekaterih drugih... Res, ljubezniva knjižica! Ne rečemo, da so vse pesmice in slike v zbirki bogve kakšne umetniške vrednosti (kar sta Silvin Sardenko in Smiljan Smiljanič to ni kak Rad. Silvester ali Neralov — to se razume), toda pristrčne, nežnim srcem umerjene in blažilne so čisto vse! — Knjižico toplo priporočamo.

Dr. M. O.

Janka Krsnika zbrani spisi. Uredil dr. Vladimir Levec. Zvezek II. Sešitek I. Na Žerinjah. — Založil L. Schwentner. V Ljubljani 1901.

„Na Žerinjah“ je sicer roman, kakor jih podobnih čitate brez števila po raznih slovstvih. A spisal ga je Janko Krsnik. S tem imenom hočemo poudariti zlasti dve stvari. Ena je ta, da je zlog v romanu pristno naš in lepo preprost, da si se pisatelj suče v takoimenovanih „višjih“ krogih. Tako kot Krsnik ni znal pri nas še nihče pokazati, da se naš jezik poda tudi aristokratskim ustom! — Druga stvar je pa ta, da je roman „Na Žerinjah“ brez vsakršnih lascivnosti, kar je dandanes dobro poudarjati nasproti „modernim“ brezstidnejšem, in kar je obče svojost Krsnikovih del, svojost, katere kaže, da je pisatelj — če nočete družega — vsaj gotovo mož dostojne olike in finega taktal... Škoda, da junak Vinko Rogulin, ki je sicer tako simpatičen značaj, „nima vzroka“, da bi odrekel dvoboj puhloglavemu, priskutnemu grofu Soriju! Sicer se pa zdi, da pisatelj s svoje strani obsoja nezmiselno barbarstvo dvoboja, ko polaga doktorju Rakcu na jezik besede, kakor so te-le: „Dvoboju? Ha, ha! Ne bodi, ne bodi! Tega pa ne, tako neumen pa nisem bil nikdar!“ In zopet: „Dvoboj, ha ha! Še tega nisem nikdar umel, kako se more človek za kako idejo ubiti, obesiti ali ustreliti dati. Pa dvoboj!“ ...

Gosp dr. Vladimir Levec je, kakor pri I. zvezku, tudi pri tem sešitku vestno izpolnil svojo uredniško dolžnost. — Cena broš. izvodu je 2 K 50 h, po pošti 2 K 60 h.

Dr. M. O.

Zbirka ljudskih iger. Drugi in tretji snopič. Izdaja „Slovenska krščansko-socialna zveza“. Ljubljana 1901. Cena poedinemu mehko vezanemu snopiču 80 h, po pošti 90 h. Za društva, ki naročé vsaj pet izvodov skupaj, je cena snopiču 60 h, po pošti toliko več, kolikor znaša poštnina.

Ta zbirka, ki se je lansko leto pričela, se torej še dosti redno nadaljuje. Prvi snopič, ki je obsegal igre: 1. „Pravica se je izkazala“, 2. „Zamujeni vlak“ in 3. „Lurška pastirica“ — je popolnoma razprodan; pač znamenje, da je ta zbirka praktičnim potrebam naših društev jako dobro došla.